

СЕКЦІЯ 4. ФОРМУВАННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ПІДХОДИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ: ПРАКТИЧНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ

УДК 378.147

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Борко Т. М., канд. пед. наук
e-mail: borko@mpau.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Актуальною проблемою сучасної вищої освіти аграрної сфери є підвищення якості підготовки фахівців та формування в них екологічного світогляду, що практично пов'язано з перспективами інвестування вкладення капіталу у майбутній розвиток виробничого сектору України. Теоретичні знання, практичні уміння та компетенції майбутніх фахівців, сформовані у процесі професійної підготовки у вищій школі, закладають підґрунтя для якісної професійної діяльності.

Проблема екологічного світогляду індивіда, екологічної культури та виховання особливо актуалізувалася у наукових дослідженнях першої третини ХХІ століття. Феномену екологічної свідомості в галузі сучасного наукового дискурсу присвячені наукові роботи В. Акоюна, В. Виговського, Н. Демешканта, В. Крисаченка, М. Мальованого, І. Попової, Н. Пустовіт, О. Пруцакової, І. Сяської, К. Стецюка. Вчені відзначають, що однією із форм суспільної свідомості є екологічна свідомість, суттєвим складником екологічного світогляду. Втілюючись у системі ціннісних орієнтацій особистості, зумовлює вибіркове і стійке ставлення особистості до соціально значимих явищ і подій минулого, теперішнього і майбутнього. Науковці наголошують на тому, що світогляд «визначає горизонти бачення, розуміння індивідом світу, формує його позицію до всіх життєвонеобхідних моментів його буття, в тому числі й природного. Через світогляд людині відкривається світ, його бачення, розуміння. А тому, яким цей світ є для індивіда, залежить насамперед від змісту самого світогляду, оскільки в кінцевому підсумку ін. визначає вибір людини щодо розуміння і вирішення насущних проблем. Тому сенсом існування людини може стати вирішення екологічних проблем, які сприймаються нею як особисті» [1, с. 153].

Як актуальна екологічна складова в структурі професійної компетентності здобувача вищої освіти громадянська освіченість індивіда дозволяє вчасно відшукувати точні рішення у проблемних екологічних ситуаціях і є об'єднаним результатом вищої освіти аграрної сфери.

Об'єднаний характер знань сучасної екології, її спрямованість на задоволення життєвих прагнень особистості обумовлюють необхідність залучення індивідів до вирішення екологічних проблемних ситуацій

незалежно від їх професійного вибору. Такою є позиція багатьох вчених (О. Захлебний, І. Зверев, Є. Когай, В. Крисаченко, Л. Лукьянова, М. Мамедова, М. Моїсеєва, Г. Пустовіта, Н. Пустовіт, В. Сластьоніна, С. Совгіра, А. Степанюк, І. Суравегіна, А. Урсула, С. Шмалей та ін.), які одним із стратегічних завдань вищої професійної освіти виділяють формування екологічного світогляду в особистості фахівця з високим рівнем саме екологічної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Проблеми формування екологічного світогляду підготовки майбутніх спеціалістів набуває все більшої актуальності. Зауважимо, що формування екологічного світогляду майбутніх фахівців завжди була одним із орієнтирів вітчизняної екологічної освіти. Однак, зважаючи на реформування вищої освіти, продиктованої змінами освітньої парадигми «учіння протягом життя» та вимог сучасної спільноти до якості підготовки фахівців, кінцевим результатом навчання яких у вищих навчальних закладах є система компетенцій, формування екологічного світогляду розглядається під новим кутом зору і передбачає не тільки засвоєння сталих фундаментальних знань та умінь, але й здатність їх застосовувати у практичній діяльності.

На сьогодні екологічна освіта і виховання надзвичайно актуальні і являються важливими та визначальними напрямками державної політики, тому екологічна освіта позитивно впливає на формування екологічної свідомості та екологічної культури, насамперед молодого покоління. Для його розв'язання вкрай необхідно, перш за все, створення потужної законодавчо-нормативної бази.

Поки що законодавство України про екологічну освіту базується на Конституції України і складається з чинного законодавства України в галузі освіти, культури, природоохоронної діяльності [4, с. 403].

Ціль екологічної освіти зводиться до пробудження в різних вікових групах населення тривогу за стан природного середовища та поєднання екологічного мислення й екологічної поведінки з усвідомленням того, що все у світі пов'язане одне з одним, що певна неправильна дія індивіда може викликати непередбачені наслідки негативного впливу на природу. Отже, екологічна освіта являється засобом для існування особистості на сучасному етапі її життя на Землі [5].

У зв'язку з цим виникають певні проблеми формування екологічного світогляду здобувачів вищої освіти з переорієнтацією навчального процесу у вищій школі на «активне учіння» студентів. Мова йде про активізацію навчальної пізнавальної діяльності фахівців за умов організації навчального процесу з використанням різноманітних активних форм і методів, які б поєднували у собі освітній та професійний аспекти підготовки.

Одночасно до проблем формування екологічного світогляду здобувачів вищої освіти аграрної сфери віднесено:

- недостатнє використання екологічного потенціалу змісту різних дисциплін в аграрних вищих навчальних закладах, тобто недотримання принципу «екологізації» освіти;

- мало уваги приділяється вирішенню місцевих і регіональних екологічних проблем щодо зменшення антропогенного навантаження на навколишнє середовище і екологічного ризику для людини;

- відсутність системи діагностики і самодіагностики екологічної компетентності студентів [3, С. 166].

Такі проблеми формування екологічного світогляду здобувачів вищої освіти пояснюються наявністю суперечностей між існуючою потребою суспільства в сприятливому середовищі проживання і недостатньою підготовленістю громадян до вправних засобів із збереження та поліпшення навколишнього середовища; між необхідністю формування готовності та здібності фахівців аграрних вищих навчальних закладів до вправних засобів у проблемних екологічних ситуаціях і недостатнім педагогічним забезпеченням формування екологічного світогляду майбутніх спеціалістів.

Соціальний запит на підготовку у закладах вищої освіти аграрної сфери передбачає формування у студентів-аграріїв екологічного світогляду та соціальної відповідальності за наслідки своєї господарської діяльності. До основних складових ефективного формування екологічної компетентності здобувачів вищої освіти можна віднести: екологічну освіту, екологічне виховання, екологічну культуру, еколого-практичну діяльність.

Особливий вплив на формування екологічного світогляду здобувачів вищої освіти аграрної сфери має саме екоцентрична екологічна свідомість, яка постачає розуміння фахівців сенсу екологічних проблем, їх природи й джерел розвитку, розуміння ролі й можливостей екологічної освіти у розв'язанні екологічних проблем; необхідність особисто брати участь у природоохоронних заходах, моральна відповідальність у стосунках із природою; вміння проводити просвітницьку роботу [2].

Проблеми формування екологічного світогляду здобувачів вищої освіти виявляються комплексними, отже, вимагають й комплексного підходу, аналізу продуктивності цього процесу, чинників його ефективності та умов його впровадження в соціокультурну та державно-правову практику. Комплексний підхід до процесу формування екологічного світогляду майбутніх фахівців вимагає взаємопов'язаного розвитку всіх складових цього феномена в їх взаємозалежності, взаємозв'язку, взаємному впливові один на одного і на кінцевий результат – рівень сформованості екологічного світогляду здобувачів вищої освіти, який виявляється як у ставленні людини до природи, осмисленні законів її розвитку, так і в діяльності індивідів.

Висновки. Проблеми формування екологічного світогляду здобувачів вищої освіти аграрної сфери є багатоаспектним і розгляд усіх складових дозволяє створити цілісну систему професійної готовності до майбутньої діяльності. До основних складових ефективного формування екологічного світогляду здобувачів вищої освіти можна віднести: екологічну освіту, екологічне виховання, екологічну культуру, еколого-практичну діяльність. Для формування екологічного світогляду здобувачів вищої освіти важливою є інтеграція природничо-наукових, соціально-економічних і правових аспектів взаємодії усіх суб'єктів освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Виговський В. І. Шляхи взаємодії соціального педагога з дитячими та молодіжними громадськими організаціями / В. І. Виговський // Вісн. Житомирськ. держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2005. – № 24. – С. 151–153.
2. Дерябло С. Д. Экологическая психология и педагогика / С. Д. Дерябло, В. А. Ясвин. – Ростов на Дону : Феникс, 1996. – 476 с.
3. Толочко С. В. Формування екологічної компетентності студентів агротехнічних спеціальностей ВНЗ / С. В. Толочко, А. В. Шкодин // Екологічні науки. – 2017. – № 18/19. – С. 165–172.
4. Хвіст В. О. Формування екологічної культури особистості: світовий та український досвід / В. О. Хвіст // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 159, ч. 1. – С. 401–408.
5. Федоренко Д. О. Проблеми формування індивідуальної екологічної культури особистості / Д. О. Федоренко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – 2012. – Вип. 23. – С. 189–192.

УДК 631.361

ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ: ПРАКТИЧНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Вишнеvsька О.М., д-р екон. наук, професор
e-mail: olganykk@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Автором сформовано основні пріоритети формування освітніх програм з використанням кращих практик поєднання навчання та практичної підготовки в умовах виробництва (стажування). Визначено актуальність поширення досвіду закладів освіти ЄС щодо співпраці із роботодавцями та спільної підготовки здобувачів. Доведено значення дуальної форми здобуття освіти з огляду на необхідність адаптації випускників освітніх програм до робочого місця. Визначено пріоритетні напрями розвитку освітнього середовища через результативну взаємодію між учасниками. Обумовлено потребу популяризації підходів з формування освітніх програм у поєднанні навчання, стажування та виконання обов'язків фахівця з огляду на особливості фаху.

Ключові слова: адаптація, дуальна форма здобуття освіти, освітнє середовище, партнерство, практичні навички, стажування.

Постановка проблеми. Практична підготовка в умовах виробництва є важливою складовою освітнього процесу, яка дозволяє забезпечити закріплення здобувачами теоретичних знань, отримання фахових навичок та програмних результатів навчання за освітньою програмою. Проходження практичної підготовки в умовах виробництва (стажування) дозволяє здобувачам вищої освіти отримати відповідний досвід спілкування та комунікацій у колективі, досвід поведінки у різних ситуаціях. Оцінка ситуацій та прийняття відповідних управлінських рішень, відповідальності за прийняття рішення – це можливості